

Dobrowolność przede wszystkim – zmiany w niemieckim modelu służby wojskowej

Lidia Gibadło, Jacek Tarociński

5 grudnia Bundestag przyjął ustawę o reformie służby wojskowej. Nowe regulacje wprowadzają od 2026 r. obowiązek wypełnienia kwestionariusza dotyczącego m.in. gotowości do służby niemieckich obywateli płci męskiej zamieszkałych w RFN, którzy ukończyli 18 lat – dla kobiet jest to dobrowolne. Proces obejmie w pierwszej kolejności osoby urodzone w 2008 r. Od lipca 2027 r. mężczyźni urodzeni w 2008 r. i później będą musieli przejść badania lekarskie. W tym celu rząd planuje utworzenie 24 punktów kwalifikacji wojskowej.

Ustawa określa również roczne minima i maksima liczby żołnierzy w służbie czynnej i należących do przeszkolonej rezerwy (zob. tabela). Resort obrony został zobowiązany do składania Bundestagowi co pół roku raportu z realizacji tych założeń. W razie niewypełnienia tych limitów lub w przypadku, gdy „sytuacja obronna” RFN będzie tego wymagała, parlament na drodze ustawy będzie mógł wprowadzić przymusowy pobór brakującej liczby mężczyzn na zasadzie losowania spośród tych, którzy wcześniej wypełnili ankietę, odbyli badanie lekarskie i zostali uznani za zdolnych do służby (*Bedarfswehrpflicht*).

Uzgodniona treść ustawy stanowi najmniejszy wspólny mianownik, na który były w stanie przystać wszystkie ugrupowania koalicji rządzącej. Nowe prawo może pomóc podnieść liczbę pełniących ochotniczą służbę wojskową, przy ewentualnym wprowadzeniu jej obowiązkowej formy, ale nie rozwiąże problemu niskiej liczby żołnierzy kontraktowych i zawodowych. Nie doprowadzi więc do znacznego wzrostu liczebności Bundeswehry.

Komentarz

- **Ustawa stanowi efekt długo wypracowywanego kompromisu między partiami koalicyjnymi.** Chadece chcieli wprowadzenia obowiązkowej służby wojskowej lub społecznej, natomiast SPD opowiadała się za utrzymaniem dobrowolności (zob. [Plany nowej służby wojskowej w RFN](#)). Z partii opozycyjnych przeciwna ustawie pozostaje AfD, która dopuszcza wprowadzenie obowiązkowej służby wojskowej jedynie pod swoimi rządami, bowiem w przeciwnym razie – według niej – młodzi ludzie mogliby paść ofiarami konfrontacyjnej polityki rządu CDU/CSU i SPD, np. wysłania niemieckiej armii na Ukrainę. Zieloni – choć popierają wzmacnianie Bundeswehry – uważają, że ustawie powinno towarzyszyć m.in. wzmocnienie służb cywilnych. Przeciwna zmianom była także Lewica. Wedle raportu Centrum Badań Społecznych Bundeswehry z września br. 53% ankietowanych, w tym 45% mężczyzn w wieku od 16 do 29 lat, uznaje wprowadzenie

nowej służby wojskowej dla młodych ludzi za potrzebne. Pomysł popiera też większość wyborców partii zasiadających w Bundestagu, z wyjątkiem zwolenników Zielonych i Lewicy.

- **Nowa ustawa pomoże zorientować się w motywacji i zdolności do służby kohort poszczególnych roczników.** Istnieje również szansa, że zachęty przewidziane w ustawie przyczynią się do wzrostu zainteresowania ochotniczą służbą wojskową, trwającą od 6 do 11 miesięcy. Należy do nich m.in. miesięczny żołd, który podniesiono do poziomu ok. 2600 euro brutto miesięcznie. Dla porównania płaca minimalna w 2025 r. w RFN wyniosła ok. 2220 euro brutto miesięcznie, a mediana wynagrodzeń pracowników pełnoetatowych to 3061 euro brutto. Osoby, które zdecydują się zostać w armii po 11 miesiącach służby ochotniczej, otrzymają status żołnierza kontraktowego (*Soldat auf Zeit*). Zgodnie z założeniami resortu obrony wprowadzone zmiany mają skłaniać do wyboru ścieżki zawodowej w postaci kariery w siłach zbrojnych oraz służyć odbudowie przeszkolonej rezerwy.
- **Przyjęte plany podniesienia liczebności Bundeswehry nie są nadmiernie ambitne.** Zakładają wzrost liczby żołnierzy służby czynnej o zaledwie 3–6 tys. rocznie (a przeszkolonych rezerwistów o 20 tys. rocznie). Dopiero w latach 2031–2035 ma on nabrać tempa i wynieść 8–15 tys. rocznie. Niemcy do tej pory nie były w stanie zwiększyć liczby żołnierzy do ustanowionego przed laty celu, tj. do 203 tys. Obecnie w Bundeswehrze służy 184 330 żołnierzy, zaledwie o 2750 więcej niż rok temu, przy ok. 60 tys. przeszkolonych rezerwistach. Siły zbrojne RFN mają osiągnąć planowaną do tej pory liczebność dopiero na przełomie 2029 i 2030 r., a następnie dalej się powiększać do poziomu ok. 260 tys. w 2035 r. Uzupełnienie ma stanowić 200 tys. przeszkolonych rezerwistów z przydziałami kryzysowymi i mobilizacyjnymi, co zgodnie z założeniami nastąpi do 2033 r. Do stagnacji kadrowej niemieckich sił zbrojnych w ostatnich latach przyczyniają się m.in. nieatrakcyjne warunki służby (braki materiałowe i infrastrukturalne, relatywnie niski żołd) oraz sytuacja na rynku pracy. Problemy osobowe są najpoważniejszą przeszkodą w realizacji zobowiązań RFN w ramach planowania obronnego NATO.

Tabela. Planowana liczba żołnierzy służby czynnej i rezerwistów w Bundeswehrze do 2035 roku

Rok	Żołnierze służby czynnej	Rezerwiści
2026	186 000 – 190 000	70 000 – 80 000
2027	190 000 – 193 000	80 000 – 100 000
2028	193 000 – 198 000	100 000 – 120 000
2029	198 000 – 205 000	120 000 – 140 000
2030	204 000 – 212 000	140 000 – 160 000
2031	210 000 – 220 000	160 000 – 180 000
2032	218 000 – 230 000	180 000 – 200 000
2033	228 000 – 242 000	co najmniej 200 000
2034	240 000 – 256 000	co najmniej 200 000
2035	255 000 – 270 000	co najmniej 200 000

Źródło: *Beschlussempfehlung und Bericht des Verteidigungsausschusses (12. Ausschuss)*, Bundestag, Drucksache 21/3076, 3.12.2025, s. 35, bundestag.de.